

ELŐFIZETÉS:

Egész évre... 12 kor.
Fél évre... 6 kor.
Negyed évre... 3 kor.

*

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulajdo-
nosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:

egy 1 hasábos petit sor 20 fill.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 50 fillér.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
60 fillér.

A hirdetések BITTERMANN
NÁNDOR ÉS FIA könyv- és
könyvnyomdájában fogadtatnak
el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 20 fl.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 20 fl.

A gyermekek vallásos neveléséről.

E nagy és fontos, az egész társadalmi életünkre kihatással bíró kötelesség miként való teljesítése már a felvilágosult XIX. században nem igen jut érvényre. Nevelik a gyermeket a családban a modern felfogás szerint; de nem nevelik az Isten törvénye szerint; sőt azt száműzik, be nem fogadják, mint a betlehemiak a kisdéd Jézust Nagyon ritka azon család, melyben a nevelést a keresztény alapra fektetik. Sőt igen nagy azon családok száma, hol a gyermek nevelését avatatlan kezekre bízzák. Pedig a gyermeknek zsenge szívében az anyai nevelés be nem csepegteti a vallásos érzést és azt a család példájával nem ápolja; addig ne várjuk azon számos bajok orvoslását, mely a XIX. századot jellemzi.

A vallásos nevelés megnevesíti a családot, az atya és fiu közt való kapocs bensőbbé válik, megtanulja tisztelni atyját, ki reá nézve Isten képmását viseli. Bensőbb lesz a viszony s a természetes kötelek még szorosabbá válik. Mig a modern nevelés elvei szerint azt látjuk, hogy a gyermek atyjában még kicsiny játszó pajtását látja; s ha felnővekszik úgy társalog vele, mintha barátja vagy esetleg lumpoló társa lenne. Kivel még a trágár dolgokról való beszélgetéstől sem irtózik. Hiszen magától az apától, hallja az ilyen beszédeket, azt pedig igen jól tudjuk, hogy a példa vonzó erővel bír. Vagy tekintjük meg a levelezést, mely közöttük folyik. Iráruk ugyan kifogástalan, de rideg és oly hideg, hogy a szív melege ki nem érezhető; vagy csak akkor keresi fel, amikor talán pénzre van szüksége. Ugy tűnik fel a dolog, mintha nem is atyja, hanem pénztárosa lenne, kinek utalványt ír.

Modern nevelési elvek szerint az atya és fiu közt levő viszonyban módosítás állott ugyan be, de nem előnyére, hanem kárára ugy a családnak mint a társadalomnak. És ennek oka az, hogy a modern kor már nem igen akarja a gyermekeket vallásosan nevelni.

Ha nem a vallás lesz éltető eleme, ugy a

fiatal ember, ha megválnak az iskolától, ha kijut az életbe, hol ezer és ezer alkalom kínálkozik, csakhamar rossz utra tér, adósságokat csinál, játéknak, tivornyáknak adja magát, atyja fejére szegyet hoz. A szegény atya pedig tőr. Igaz, hogy a lapokban kijelentheti, hogy fia adósságait ki nem fizeti. De mit használ ez, mert az örökségből ki nem tagadhatja, sőt még örökségét az uzsorásoknál, el is zálogosítja. A modern nevelés megfosztja a tisztelettől, melylyel a szülők iránt kell viselkedni. Modern nevelés nem az apát, hanem a barátot állítja elének.

A vallás száműzve van a modern családban. Pedig a családnak kellene ama helynek lenni, melyben szívünk a napi fáradság után megpiheni óhajtana. Megtörve térünk e tűzhelyhez, de vár-e ott nyugalom? Miről beszélnek? Szívet érdeklő dolgokról? Vallásról? Lélekről? Istenről? Nem. Kisértséd csak meg egy modern családban ezekről beszélni. Az anya fejét rázza, a férj ellent mond, az egész család inkább a pikáns színházi darabokról beszélgetne.

A mely családban a vallás viszi a főszerepet, ott a férfi a házi szentélynek papja, királya, prófétája. Papja, hogy neje, gyermekei szívügyait, imáit egyesítse a magáéval s azt Istennek ajánlja. Királya, hogy magát családjával együtt az örökké valóság felé vezesse. Istennek mintegy helyettese a családban. Prófétája, hogy tapasztalataival családjának a jövő titkait megfejtse.

A modern nevelési elvek szerint az apa eme magas szentes hivatásának meg nem felelhet, mert nem imádkozik többé; nem lévén hite, nincsen semmi érzéke az istenes dolgok iránt; nem királya családjának, mert hogyan vezethetné családját, nem ismervén sem a kiindulási, sem a megállapodási pontot.

A gyermekek vallásos nevelése az egyedüli eszköz, mely az egész társadalmat átalakítani képes. A szülők összes kötelességeit egy szóval ki lehet fejezni: nevelés. Mindenki nem, faj, valláskülönbség nélkül meg van győződve a nevelés nagy fontosságáról.

A főkérdés azonban az, hogy minő alapon történjék a nevelés. Fájdalom, de való, vannak

olyanok is, kik a nevelésből a vallást kiakarják zárni, sőt valósággal meg is teszik. Vannak olyanok is, kik ugyan vallásos nevelést hangoztatnak, de az általok jónak látott formában.

A nevelés egyike a legszebb és legnemesebb műveknek, mondhatjuk isteni mű; ha pedig isteni mű, akkor csakis az Istenben bírhatja egyedül alapját. A nevelésnek egészen és határozottan kereszténynek, vallásosnak kell lennie.

A gyermek maga az ember. A gyermek az isten műve, az ő tulajdon képe és hasonlóságára teremtve, felruházva mindama tulajdonokkal, melyekkel Isten az embert megáldotta.

Századunkban némelyek azt állítják, az ember a természet produktuma, vagy ha tetszik, valamelyik állatból fejlődött ki. A kik ezt vallják, azokkal a nevelés felől szóba állani nem szándékozom, mert akkor csak idomításról lehet szó, mert az állat idomítható, de nem nevelhető.

A gyermek az Isten képmása. Ezzel meg van állapítva a nevelés fogalma, tárgya és célja. Nevelni annyit tesz, mint a gyermeket azzá tenni, mivé Isten maga tette az első embert: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra.” Ebből kétségtelen, hogy az ember az Isten képességének, dicsőségének és méltóságának vissza tükröző képe legyen. Isten fonséges lényének erőtőlüktenek a gyermekben is. A gyermek él, gondolkodik, szeret miként Isten él, működik és szeret. A nevelés tárgya más nem lehet, mint csak jó, szép és igazság.

A vallásosság ott veszi kezdetét, ha az ember cselekedeteiben számba veszi Isten és az ő szent akaratját. Ha a nevelő ezen hatalmas tényezővel számít, akkor nevelését a vallásra fekteti, mint egyedüli jogos alapra.

Ha a modern világ ennél eszményibb és tökéletesebb alapot tud, ám nevezze meg. Ha pedig ők is a nevelés tárgyául az igazat, a szépet, a jót fogadják el, akkor a következetesség hiányában szenvednek, mert mindezt az Isten mellőzésevel akarják elérni, ki maga a legtökéletesebb jó, szép és igaz. Hasonlók az ilyenek az olyan kertészhez, ki ápolja a rózsafát és fogja magát tövében metszi el.

A „BÁCSKA” tárcája.

Hófehér galambot...

Hófehér galambot
Csókolja a párja,
Csak én vagyok kitagadott,
Csak én vagyok árva.

... Kitagadtak engem
A rózsám házából,
Tagadtak volna inkább ki
Az egész világból.

Herold Gyula Béla.

A CSALÁDRÓL.

— Kollár Viktor dr. előadása. —

Mindazon intézmények között, melyek az ember társadalmi helyzetének szabályozására, az embernek embertársaihoz s az államhoz való viszonyának meghatározására, a faj fenntartásához, az élethez, a fokozatos fejlődéshez és a művelődéshez való jogának megállapítására vonatkoznak, a legfontosabb a család. Az embernek, mint társaságban élő, gondolkodó s gondolatait kifejezni tudó lénynek, a család intézménye adja meg a magasabb bivatás erkölcsi és anyagi eszközét; ez képezi alapját összes emberi alkotásának s viszont ez a legfőbb, legdrágább kincse, mert a legtermészetesebb kapocs tartja össze a világot: a vérségi összeköttetés. Nem kénszer, nem erőszak, hanem az egymástól való származás, az egymásnak és egymásért való élés ereje és hatalma fűzi össze a családot, hogy nemcsak saját fenntartására, életviszonyainak rendezésére, nevelés és művelődés iránti igényeinek kielégítésére vonatkozó céljait érhesse el, hanem mint az emberiségnek, szűkebb értelemben a nemzetnek szaporodására közrehasznos. A család intézménye föltétlenül erkölcsi tartalommal bír s a mily mértékben van meg a családban az erkölcsi érzés, a szép és jónak kultusza, a művelődés, a haladás utáni törekvés, oly mértékben emelkedik e részben a

nemzet a műveltség és haladás útján s oly mértékben fejthet ki nemes versenyt a művelődésre törekvő többi nemzetekkel szemben. Nyilvánvaló tehát, hogy annak a tiszta erkölcsnek, mely minden országnak talpköve, megalapító tüze ott ég a családi oltáron s a család tagjai emberi életük legmagasabb fokát követik akkor, midőn ezt éleztik és táplálják, hogy nemzedékről nemzedékre biztosítsák a nemzetnek a kultúrának között való haladását.

A család keletkezése független a tételes törvényektől; családot alapítani, az ember természetes joga. Az ember ezen természetes jogát így elismerve még nem találtam, a mi annak tulajdonítható, hogy a családalapítás a házassággal kezdődjen, a házasság mint a családalapítás kezdete, mint a faj fenntartására irányuló első lépés tárgyalatik a természeti jogok szempontjából. A mint meg van az ember természetes joga az élethez, az önfenntartáshoz, a lelkiismerethez, becsülethez stb., ugy kétségbevonhatatlanul meg van a családalapításhoz, a mennyiben a család szükséges, természetes kötelek s az emberiség fejlődésének eredménye. A család alapja a férfi és a nő egyesülése s ennek következtében újabb lények keletkezése; természetes tehát, hogy ezen kötelek a házastársak és gyermekek között oly viszonyokat teremjen, melyek, hogy a családi élet erkölcsi tartalma meg legyen óva s hogy az reális kifejezést nyerjen, jogi szabályozást igényeljen. Ettől a családi életet annál kevésbé szabad megfosztani, mert enélkül szorosabb értelemben családi életről szólni nem lehet. Midőn tehát családról beszélünk, lehetetlen figyelmen kívül hagyunk, hogy ennek a köteleknek tagjai között jogok és kötelességek vannak, melyeket éppen a családi érdekek, a családi tekintetek teremtenek s a mely jogok és kötelességek abból a viszonyból erednek, a mely a család megalapítását és fenntartását célozza. Mihelyt a családi kötelek elveszti a természetes keretet, melyet a civilizált társadalom alkotott, hogy a családi élet erkölcsi tartalma megóvassék, megszűnik a család. Abban a korban, midőn az emberiség fejlődésének első századait élte át, midőn tehát társadalmi életéről, jogállamról szó sem volt, hiába kerestünk családi életet, mert annak biztosítékai, természetes és törvényes formái hiányoztak. A gyermekek nem ismertek apát, csak anyát s egyes műveletlen népek

az apát most sem tekintik a családi kötelekbe tartozónak. A vérrokonság, mely a családi kapcsolatot állapítja meg, ismeretlen fogalom volt; az egymás iránti szeretet és tisztelet legfőbbje abban nyilvánult, hogy az elaggott szülőket és a betegeteket tünepélyesen megették, a mint az a déli szigeteken ma is uralkodó szokás. Minden időben, midőn az emberiség süllyedése észlelhető, meglazul a családi kötelek; a durva középkorban, különösen a XIII-ik században csak azon körülmény, hogy kimondhatatlan nyomor és szörnyű éhség uralkodott, ugyanazt az esetet idézte elő, mint az emberelőknél: a szülők megették gyermekeiket, a felnőttek az elaggott szülőket. Az ember ha süllyed, mindig mélyen süllyed; kivetkőzik emberi formájából s akkor nem ismer sem szülőt, sem testvért, annál kevésbé családi köteleket. A mi századunk is mutat fel ilyen baromi életet, a nagyvárosoknak abban a társadalmi rétegében, melynek élete csak éjjel nyilvánul meg. Az éj leple alatt megmozdul a bűnbűn és nyomorban születt és nevelt társadalmi osztály, kenyérkereset után néz s nem ismer semmiféle korlátot kenyérének megszerzésében. Ebben a társadalmi osztályban nincs család; a férj nem él törvényes házasságban a nővel s azon körülmény, hogy együtt élnek, csupán a véletlen műve. A gyermek nem ismeri a szülői szeretet melegét, a szülők pedig nemcsak nem találnak örömet gyermekükben, hanem azt csak fölösleg nyugtáznak tekintik s nem törődnek vele. Ily környezetben nő fel a gyermek, mint a szemét dudvája, a legtöbb esetben nem ismerve atyját s anélkül, hogy családi kötelekbe tartoznék. Ezek aztán, hogy mivé válnak, ha a humanizmus nem terjeszti ki védő szárnyait följük, látjuk az életben.

Eltelkintve tehát azon természeti kapcsolattól, mely a család tagjait az egymástól való származás következtében összeköti, már az inémt vázolt körülmények is szükségessé teszik, hogy az erkölcsi törvényeken kívül, melyek a házastársaknak egymáshoz való viszonyát, továbbá a szülők és gyermekek és a testvérek közti viszonyt szabályozzák, mindazon viszony és állapot, mely a társadalmi életben a család tagjaira nézve jogokat és kötelességeket állapít meg, állami törvények által szabályoztassék.

A családi állás nemcsak az egyén személyére,

Célja a nevelésnek, hogy a gyermek Istenre hasonlító emberré legyen, ez pedig csakis vallásos alapon jöhet létre. Egyedül a keresztény vallás elveiből kiinduló nevelésnek van létjogosultsága a megváltott emberiségnek. Mert ki hirdette a nevelés alapjait szolgáló igazságokat? Mert ki halt meg az okért? Mert ki támadt fel halottaiból? hogy azok igazságát bebizonyítsa. Nem más mint a keresztény tanítás isteni mestere Jézus Krisztus.

Vannak sokan, kik a keresztény nevelés létjogosultságát elfogadják ugyan, de úgy általában. Vannak sokan, kik felemelik tiltó szavakat az oly nevelés ellen, mely kizárólag a földi jólétben helyezi célját; azonban sok olyasmit engednek meg elvben és gyakorlatban, mik a keresztény vallás elveivel ellenkeznek, talán jól fejezem ki magamat, ha ezeket csak fél nevelőknek nevezem.

Az ilyen félkeresztény nevelők elfogadják az apostoli hitvallás örök igazságait, de csak úgy kiválogatva. Elhiszik, hogy van Isten, hogy egy Istenben három személy van; hogy a második isteni személy Jézus Krisztus, ki érettünk emberré lett; hogy van örök élet és a feltámadás napja be fog következni; hogy van mennyország, ezeket elhiszik ugyan, de hogy van bűnbocsánat, melyet Jézus meghagyásából az ő szolgálói az Ő nevében gyakorolnak; hogy van pokol; hogy a szenteket tisztelni üdvös és hasznos dolog, erről és sok más egyébről még hallani sem akarnak. Ennek pedig következménye az, hogy a mit a kateketa az iskolában épít, azt a modern szülők lerontják, ha nem is szóval, de tetteleg arra tanítják a csemetéket, hogy gyönni ne menjenek, mert ők is akkor voltak gyönni, midőn egybekeltek; szent misére nagy ritkán, körmenetre meg éppenséggel nem járnak. Nem egyszer történik, hogy a modern szülők az egyház tiszteletre méltó szertartásait holmi hokus-pokusnak mondják. Továbbá azt is mondják, a templomba meg is hülhet, a körmenetek alatt napszúrás is kaphat. Hát mikor a legnagyobb hidegben egész nap kóborol, utca sarkokon álldogál, vagy a tánciskolában nem hülhet meg? És más ezer és ezerféle dolgok, melyeket itt említeni nem akarok, nem aggasztják a szülőket?

Az ily modern felfogásból eredő nevelésből mivé válik a gyermek, úgy gondolom nem nehéz eltalálni. Szánandó azon leánygyermek, ki ily modern nevelési elvek mellett nőtt fel. Mint remeg a gyóntatószéktől? hogy vonakodik egyesülni Jézussal, a szeretet Istenével az oltári szentségben. Mitől fél? Miért fél a gyóntatószéktől? Talán nagy bűnei vannak? Ugyan minő bűnei lehetnek egy ily ártatlan teremtsének? Remeg és pedig elfogultságból. Lassan-lassan elfordul attól, minek vallási jellege van. Kik szoktatják reá.

Hát mit mondjak a fugyermekekről, még le sem rázták magukról az iskola porát, már is elhanyagolnak mindent, mi Istenre vonatkozik. Isten házáat fel nem keresik, imádkozni elfelejtenek és sok más minden következik, mit elmondani nem lehet.

Kell, hogy a nevelés egész embert adjon a társadalomnak, azért szükséges, hogy a gyermek

összes tehetségei összhangba legyenek; nem helyes ha a gyermeknek csupán a testi vagy egyedül értelmi képességeit gondozzák, a vallás-erkölcsi mellőzésével vagy elhanyagolásával. Az ily egyoldalú nevelés káros következményeit van alkalmunk napról-napra tapasztalni. Hány deli, vonzó külsejű, tanult, értelmes, lángeszű ifju veszt el becsét Isten és magasabb életfogalmi emberek előtt azért, mert vallás-erkölcsi tehetségeiket a szülők vallásos nevelés által ki nem fejlesztették, nem ápolták. Ha a mai világban annyi bűnnel, annyi silány, sivár és törpe jellemű emberrel találkozunk, tudjuk meg, hogy oly nevelési rendszernek tanítványai ők, mely a vallás-erkölcsi nevelésre vagy semmi, vagy igen kevés súlyt fektetett.

Buday Gerő.

A kalocsai érsekség a renaissance korban.

(Irtá: Erdújhelyi Menyhért. Zenta, 1899. Ára 7 korona.)

II.

A kalocsai érsekség renaissance-kori történetének ismertetését Buondelmonte János érsekkel kezdi szerzőnk, mivel az előbbi két szintén olasz származású érsek Debeuriis András és Scolari Karnianus kormányzata nem volt nagyobb hatással s nem is tartott sokáig. András érsekségének idejét jobbra idegenben töltötte, Karnianus pedig rövid két évig volt érsek.

Az első, ki e korban huzamosabb ideig kormányzott s kinek hatása érezhető volt az egyházmegye életében: Buondelmonte János (1424—1447.). Florenc egyik legelőkelőbb családjából származott e főpap, kinek rokonai közül többen is áttelepedtek hazánkba. Így a híres Ozoray Pipó is közeli rokona volt, a ki mint Zsigmond király jeles hadvezére szerepelt.*) Ennek támogatásával nyerte el János az érseki széket. Kormányzatának legnevezetesebb eseménye a husszita felekezet terjedése s annak elfojtása Délmagyarországon. Hazánkban 1410-ben tűnnek fel először a hussziták. 1430-ban már temérdek számmal voltak az ország minden részében, különösen azonban a Szerémségben talált e tévhit fogékony talajra. A kalocsai egyházmegye szerémi részéből a régi Kamonc (ma Kamenic) polgárai egy Balázs mester nevű férfit küldtek Prágába egyetemi tanulmányok céljából, a ki midőn Csehországból hazatért és ott hon lelkészévé lőn, terjeszteni kezdé Husz tanait, honnét azok csakhamar az egész vidékre elterjedtek. Nagyban segédkeztek neki Ujlaki Bálint és Pécsi Tamás lelkészek is, a kik szintén Prágában végeztek tanulmányaikat. A kalocsai egyházi főhatóság látván a hussziták rohamos terjedését, a pápához fordult az iránt, hogy az eretnekség kiirtására küldjön buzgó hitbirtókat.

* Ozoray Pipó (olasz nevén: Scolari Fülöp) temesi főispán Bácsmezőn 1410. körül Madaras helységet bírta. (L. Dudás Gy.: A Latinovits család története, 13. l.)

Mivel ebben az ügyben nem János érsek, hanem a kalocsai káptalan tett fölterjesztést a pápához, Erdújhelyi méltán következteti, hogy János érsek a királyljal történt meghasonlása folytán e tájban nem tartózkodott érseki székhelyén. A pápa a szerémségi és bácskai eretnekek visszatérítését Marchiai Jakabra, a boszniai ferences rendtartomány helytartójára bízta, a ki 1436-ban a kalocsai egyházmegyébe is jött és elkezdte a hitnyomozást. Az eretnekség kiirtása nagy munkát adott, mert a tévfanok nálunk minden felé el voltak terjedve s Jakab atya élete veszélyeztetésével volt kénytelen a kalocsa-bácsi egyházmegye községeit bejárni. Az eretnekeket, úgy az egyháziakat, mint a világiakat felkereste, tanaikat vizsgálat alá vette s őket büntetés céljából az illetékes bíróságnak átadta. Mindez az egykoru forrás szerint azért is szükséges volt, mert különben már attól lehetett tartani, hogy az elhatalmasodott hussziták fel is lázadnak az anyagyház ellen.

János érsek kormányzatának más fontos eseményei voltak. Minthogy abban az időben a plébániák száma megközelítette a háromszázat, a pápa mindjárt kinevezése után segédpüspököt adott mellé, Bertránd személyében, mivel a főpapi teendők terhét megosztotta; volt azonkívül két helytartója Kalocsán és Bácsban. Az érsek ez időben maga is hol Kalocsán, hol Bácsban lakott; mindkét helyen volt vára, melyek csak az utóbbi időben épültek.

VI. Kelemen pápa ugyanis 1342—45. körül irt levelében elmondja, hogy a kalocsai érsek panasza szerint Kalocsa érseki város egészségtelen, mocsaras vidéken fekszik, a tatárjárás idején teljesen elpusztult; hasonlóképpen a bácsi egyház, mely emevvel kánonilag egyesítve van, megsemmisült. Azonban van az egyházmegye területén magas hegyen egy erőd, a péterváradí vár, mely a bélakuti cistercita apátság tulajdonát képezi. Az érsek arra kérte a pápát, engedje meg neki, hogy székhelyét Péterváradra tehesse át. A várban levő templom a hozzátartozó épületekkel együtt az apátság tulajdonában maradjon; az érsek pedig építene székesegyházat és lakóhelyet a maga, 12 kanonok és a személyzet számára a várban, vagy azon kívül s állandóan ott laknék.

Erdújhelyi érdeme, hogy ez az érdekes levél napvilágra került, ő fedezte fel a vatikáni levéltárban tett kutatásai alkalmával s ugyancsak tőle tudjuk, hogy a kalocsai érsekség eme kérelme kedvező elintézését nyert, bár a terv soha meg nem valósult, mert az érsekek a XIV. században úgy Kalocsát, mint Bácsot újraépítették és várakká alakították át. És itt meg kell jegyeznünk, hogy Erdújhelyi kutatásai teljesen igazolják néhai tudós régészünknek, dr. Henszlmannak föltevését, a ki midőn az 1870-es években a bácsi várat Haynald érsek megbízásából felásatta, maga is ama hártózt véleményét fejezte ki, hogy a vár a XIV. században épülhetett.

D. Gy.

(Folyt. köv.)

hanem a vagyoni érdekekre is jogi vonatkozással és hatással bír. Az együttélés, a közös háztartás, magával hozza a vagyoni érdek közösségét. Már maga a házasság a hitvestársak vagyoni érdekeit is érinti. A család-jog, melynek nevezete alatt azon jogszabályok összefoglalását értjük, melyek a családi kapcsolatból eredő jogokat és köteleességeket szabályozzák, leginkább azokkal az intézményekkel foglalkozik, illetve azokat tartalmazza, melyek vagyoni érdekűek s ezek a személyes viszonyokat érintő jogszabályokkal szemben bizonyos állandóságot mutatnak, mert míg az utóbbiak addig állanak fenn, míg a családi kapocs tart, míg a leszármazók bizonyos kort érnek el s a családból kiválnak, addig a vagyoni viszonyokat s a vagyoni érdekeket szabályozó, illetve érintő jogszabályok az életközösség tartama alatt állandóan érvényben vannak.

A családi kapcsolatból eredő jogok és köteleességek már a család keletkezésével vannak megállapítva. Ezen jogok és köteleességek között azonban olyanok is foglaltatnak, melyek a jogi szabályozást éppen erkölcsi tartalmuk miatt nélkülözik. A szerint, a mint a nevelés, a műveltség, a társadalmi felfogás a családi élet belső nyilvánulását szabályozza, a szerint keletkeznek az erkölcsi tartalmu jogok és köteleességek. Így nyilvánvaló, hogy a házastársak kölcsönös szeretete, hűsége; a gyermekeknek a szülők iránt való tisztelete, engedelmissége, a kegyelet; a férjnek mint a család fejének hatalma, ennek családja iránti számos kötelessége, mindmegannyi jog, illetve kötelesség, mi az állami szabályozást nem tári s mely csak természeti törvények által lehet szabályozva.

Az emberi életviszonyok a családban találhatók fel legtisztább formájukban, hisz a vérségi összeköttetés, az együttartozás érzete, az egymásra való utaltság, az egymásra való támaszkodás, egymásnak támogatása, az egymással való közvetlen jóindulatú érintkezés csakis a család körében nyerik benső nyilvánulásukat; ennek köréből iparkodunk ezeket a társadalomba áttölteni, hogy maga az emberiség is egy nagy családot alkosson. Itt tehát az államhatalom beavatkozását nem észleljük s helyesen, mert az államhatalom hatáskörén kívül esik az emberi érzés, a gondolat, a lelkiismeret szabályozása. E téren teljes szabadság kívánatos, annál is inkább, mert

a civilizáció haladásával a család körében uralkodó erkölcsi tartalmu jogok s ezeknek megfelelő kötelességek csaknem összeolvadnak, elveszítik az éles határvonalakat, melyek a kezdetleges polgárosult világban, még a művelt római társadalomban is eléggé észrevehetőek voltak. Itt látjuk, hogy a fejlődés törvényeinek a család is alá van vetve és e fejlődés — nem mondom talán csekélységet — ma már oly fokon áll, melyen meg kell állapodnunk, nehogy a bekövetkező visszahatás romba döntse a család oltárát. Majd alább visszatérek e kérdés tárgyalására, most csupán hátra van még méltatnom az államhatalom hatáskörét s hogy mennyiben szerepel az állam mint az apai, illetve családi hatalmat pótló, mint ellenőrző hatalom s mint a családi élet közös érdekeit, de egyuttal az állam érdekeit is védő hatalom.

Ha szorosán tekintjük, lehetetlen figyelmen kívül hagynunk, hogy a család az állam alapja s ennél fogva nyilvánvaló, hogy az államnak a családi élet külső viszonyaira befolyással kell birtania. Nem állítom azt, hogy az állam a családból ered, mert hiszen a patriarchalis elméletnek nem vagyok híve; de mint azt a modern jogtudomány tanítja, az állam keletkezése és a társadalmi fejlődés törvényei között bizonyos kölcsönhatás van. A családjogban tehát, éppen azon okból, mert az állam érdeke erősen van érintve, az államhatalom meglehetősen nagy befolyással bír. Méltányos is, hogy ott, a hol a közérdek megköveteli, ezen befolyását érvényesítse, pl. a gyámság, gondnokság, örökbe fogadásnál, sőt a mit legelőbb kellett volna említenem, a házasságkötésnél.

A család alapítása a házassággal kezdődik, melyet az eljegyzés előz meg. Az eljegyzés a házassalandó felek közötti kölcsönös kijelentése annak, hogy egymással házasságot akarnak kötni. Nem föltétlenül szükséges, mert eljegyzés nélkül is lehet házasságot kötni. Törvényeink nem teszik érvénytelenné a házasságot, ha azt nem előzi meg az eljegyzés. Éppen azért a Házassági jogról szóló törvény az eljegyzést magát nem szabályozza, hanem annak csupán jogi hatályát, különösen vagyoni jogi hatályát állapítja meg a szerződés általános szabályaira való figyelemmel.

(Folyt. köv.)

Utoljára!

Isten megáldjon! ne váljunk haraggal,
Bűcsúzatlan én el nem távozom,
Fogj át még egyszer ölelő karoddal,
Csökold le könnyem égő areomon;
Csökold le könnyem, a mint akkor régen,
Ah, akkor régen annyiszor tevéd...
Hisz a csillag is ott a magas égen
Még egyet villan, mielőtt kiég!

Csak még ez egyszer... mostan utoljára
Csökoldhassam le piros ajkadat,
Meglásd a lelked a lelkem szavára
Oly márványhideg, bűszke nem marad;
Hadd fogja el még egyszer az igézet
Bűvös világa árva lelkemet
S ha szemem utólszor szemedbe nézett,
Vissza fogsz sirni, meglásd engemet...

Vissza fogsz sirni! fájni fog a szíved
Elűzni durván a lelked felét,
Hiszen én jobban szerettelek téged,
Mint fényes csillag sötétkéék egét;
Mint kis virágot a ragyogó harmat,
Mint beduin a vad sivatagot...
Oh, hogy az ajkam nem csökolja ajkad,
Oly fáradt, beteg, összetört vagyok!

Hallgatva, némán, csüggedő lélekkel
Úgy megyek, mint kitagadott árva,
Sirok utánad s míg lelkem átölel,
Zokog az ajkam most utoljára;
Eadve, könyörgve, imádkozva kérek:
Fogadd oh, vissza igaz szerelmem...
Mint én szeretlek s megérttelek téged
Szeretni, meglásd, nem fog senki sem!

Oh! mégis, mégis szánalmad nem kérem,
Szánalmammal meg nem elégszem én,
A szíved, lelked, szerelmed kell nékem,
Légy osztatlanul, egészen enyém;
Légy te az üdvöm vagy a — kárhózasom,
Tépd ki bár szívem, lelkem édesem...
En utolszor is érted imádkozom,
Isten megáldjon, édes gyermekem!

Herold Gyula Béla.

A szónoki hévvel előadott üdvözlő beszédre Hauke Imre meghatóan válaszolt és mondott köszönetet, az együttes munkára buzdítva új tisztársait.

A hivatalos aktus befejezése után nagyon sokan siettek az új polgármester üdvözlésére. Vendégszerető háza egész napon át valóságos bucsujáró hely volt, egyik látogató a másiknak adta a kilincset.

Hauke Imre megválasztása városzerte minden körben mindenütt általános és osztatlan örömet és meglepetést keltett.

Ujdonságok.

Kinevezés. A m. kir. honvédelmi miniszter Steuer György végzett joghallgatót, plávnai lakost miniszteri fogalmazó gyakornokká nevezte ki.

Szabad lyceum. A zombori szabad lyceum vasárnap tartotta első ciklusának 11-ik előadását. A közönség, kinek a szabad lyceumi előadások ugyszólván már megszokott szórakozásai lettek, most is megtöltötte a város háza nagytermét. Az előadói széklet Thim dr. foglalta el, ki nagyérdekű fejtegetéseket tartott az emberi szemről. Tudásának gazdag tárházából merített közlései ezen mindannyiunkat oly közelről érdeklő témáról a hallgatóságot elejétől végig a legfeszültebb figyelemmel töltötte el. Röviden vázolta az emberi szem szerkezetét, összehasonlítva azt a hozzá legközelebb álló fényképező készülékhez. Majd a látás élettanának nehéz kérdését fejtegette könnyű, a laikusnak is megérthető módon. A szemnek, mint összetett fénytörő systemának működését a szervezet háztartásában, vonzó, elegáns előadásban tárta elénk. A szem idegeinek vezetése s az agybeli látásnak lefolyása szintén nagy érdeklődést keltett. Végül megemlékezett azokról a hibákról, melyek a szemnek, mint optikai készüléknek, legtöbbszörre vesztülteletet fogatkozásai szoktak lenni s megvizsgálta a hallgatóságot, hogy ezen hibák amár uéba kellemetlenséggel is járnak, semmit sem vonnak le a szemnek, mint optikai rendszernek a tökéletességéből. A szellemes, ötletekkel gazdagon fűszerezett előadást hálás közönsége mindvégig feszült figyelemmel hallgatta s a tudós előadót, előadása befejeztével, tetszésének számos jelével halmozta el. Mi pedig a szabad lyceum előadásainak eddigi sikereitől áthatva, lapunkban állandó rovatot nyitunk ezen igazán kulturális s mint mindenütt, ugy városunkban is nagy jövő elé néző intézmény közléseinek. Az elért eredmény feljogosít bennünket arra, hogy a jövőben tartandó előadások elé is a legnagyobb bizalommal tekintsünk. Tehát csak bátran ellát a megkezdett uton! Már most megemlítjük, hogy a legközelebbi szabad lyceumi előadás folyó hó 18-án lesz délelőtt fél 11 órakor az Iparoskörben. Strasser Lajos dr. fog előadást tartani a váltóról. A téma, a mely az előadás programjára van tűzve, annyira közérdekű, hogy közönségünk már is nagy érdeklődéssel tekint az előadás elé.

Szintgyi bizottsági ülés. Zombor szab. kir. város szintgyi bizottsága csütörtökön délelőtt 11 órakor tartott ülését a hátralevő színházi napokra következőleg állapította meg a műsort: Február hó 6-án Furesa háború, február hó 7-én Arany kakas, február hó 8-án Kuruc fufang, február hó 9-én Ripp van Winkle, alighanem Sugár Arankának és Mihályinak, a szabadkai színház tagjainak fellépésével, február hó 10-én Baba, február hó 11-én Baba, február hó 12-én Ob azok a férfiak, február hó 13-án Eszter, február hó 14-én Deák Péter jutalomjáték Mikádó, február hó 15-én „A másvilág” és „Csak hidegvér”, Szalay Frigyes, lapunk kiváló munkatársának darabjai először, február hó 16-án pedig utolsó előadásul Palágyi rendezőnek jutalomjátékul valamely társadalmi darab kerül színre. Ezenkívül elhatározta a szintgyi bizottság, hogy Deák Péter színigazgatónak még 5 előadásra pótbérletet engedélyez, minthogy azt a bérlelők 50%-a óhajta. A bizottság megbizta az igazgatót, hogy fogadja meg a jövő időnyre Erős József színházi festőt havi 180 koronaért.

Nagy idők tanuja. Hackbeili lovag dr. Heinzmann Frasanelli Agost m. kir. nyug. honvéd- és 48-as honvédtörzsorvos folyó hó 2-án 83 éves korában városunkban meghalt. A megboldogultban Heinzmann Atilla az apatinai kir. járásbírószék telegkönyvvezetője szeretett édes atyját gyászolja. A család a következő gyászjelentéssel tudatja a szomorú hírt: Szomorodott szívvel tudatjuk rokonaink és ismerőseinkkel, hogy fejlethetetlen férjem, atyánk, apóánk és nagyatyánk Hackbeili lovag dr. Heinzmann Frasanelli Agostnak m. kir. nyug. honvéd- és 48-as honvédtörzsorvos folyó évi február hó 2-án délután 3 órakor életének 83-ik, boldog házasságának 26-ik évében történt gyászos olhunytát. A megboldogult bűlt teteme folyó hó 4-én délután fél 4 órakor fog a gyászházban (Csibás Benó-utca 92. szám) a református szertartás szerint beszenteltetni és a helybeli szent Rókus temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Zombor, 1900. évi február hó 3-án. Aldás emlékére! Öv. dr. Heinzmann Frasanelli Agostonné szül. Paklagi Ludmilla, neje. Lilith, Atilla, Margit, Ottilia, gyermekei. Gömöri Lajos, Bründel Ödön, vök. Eisert Flóra, Heinzmann Mariska, menyei. Bandi, Laci, Agla, Ferenc, Ödön, Györgyi, Noemi, Dániel, Zoltán, Elma, Károly, unokák. A megboldogult temetése nagy részvét és fényes katonai kíséret mellett ment végbe.

Gazdasági előadások. Dezső Miklós kerületi felügyelő, a szőlőművelés alapos ismereteinek terjesztése céljából e hó 6-8-ig Ujvidéken népszerű előadásokat tart.

Orvosválasztás. Feketehegyen f. hó 1-én volt a községi orvosválasztás, a mely alkalommal Deutch József dr. 27 szavazattal Ilg Mihály dr. 21 szavazata ellenében megválasztott.

Halálozás. Virág Ernő, a zombori kir. törvényszék tisztviselője, folyó hó 3-án hosszas szenvedés után életének 46. évében elhunyt. A megboldogult haláláról tisztársai adtak ki gyászjelentést. Temetése folyó hó 5-én volt, a melyen a kir. törvényszék tisztikara testületileg vett részt. Béke hamvaira!

Eljegyzés. Rothfuchs Jakab gyógyszerész, szeghegyi lakos eljegyezte Hillele Katalin kisasszonyt Uj-Verbászról.

Eljegyzés. Eck Károly a szegedi m. kir. dobánygyár tisztviselője eljegyezte Koratpatinszky Teréz kisasszonyt, Koratpatinszky Ernő zongoramester leányát, Zomborban.

Egy szép jubileum. 1874. évben keletkezett egy humanus célú intézmény Zomborban, a „Zombori Első Betegsegélyző és Temetkezési Egylet”, mely zászlajára írta a felebaráti szeretet magasatos jelszavát. Szeretni felebarátját minden körülmények között, nemes cselekedtet és Krisztusnak, az igazi humanizmus fejedelmének parancsára. Azonban a felebarátot nem szóval, hanem tettekkel szeretni, és szeretni akkor, midőn őt a test nyavalyája nem vonzóvá, hanem visszataszítóvá teszi: ez a gondolkodásnak oly magasosságára, a rokonérzésnek oly nemességére mutat, ez oly ékes virága a keresztény erénynek, mely csak a Jézus Krisztus drága vérével megtermékenyített keresztény katolikus vallás kertjében fakadhat. Ezen betegsegélyző és temetkezési egyelet zászlaját szentelte fel Fejér Gyula apát-plébános 1887. évi április hó 11-én és ez alkalommal a kitűzött emberbaráti cél iránti lelkesedésből 100 frtot ajándékozott az egyeletnek ígérve, hogy a meddig Isten életének kedvez, minden évben hasonló összeggel fogja gyámolítani az egyelet törekvését. Kikötve azonban, hogy ezért minden, akár jegyzőkönyvi, akár személyes köszönetnyilvánítás mellőztessék. Az egyelet eme adományokat egy „alappa” gyűjtötte össze és „Fejér Gyula alap” címén már évek óta gyűmölcsözötteti és fordítja kamatjövendelmét az egyelet céljaira. Ez a „Fejér Gyula alap” az ideai dotációval immár elérte a 4018 koronát és illő, hogy e tekintélyes számmal megállapodjunk — és jubileumot üljünk. Az egyelet megalakításának eszméje polgártársaink köréből indult ki. 1874. évben Dienes Pál, Makk János, Tényi Béla és Fischer Károly voltak alapítói. Huszonhat éve működik tehát ez a humanus egyelet az emberszeretet szolgálatában csendben, zajtalanul, minden feltűnést kerülve és áldásos működése megérdemi, hogy most már a nagy közönség is vegyen róla tudomást. Eleinte ez az egyelet is nagy küzdelmet vívott a közönséggel, de az eliramított idővel erős gyökeret vert polgárságunk körében és ma már erős alapon áll. Rendes évi közgyűlést múlt csütörtökön tartotta meg, a melyen a tisztújítás is megjejtett. Ez alkalommal megválasztottak: elnöké Pekánovits András, ki az egyeletet már több éven át közmegelegedéssel vezeti, alelnöké Varga István, pénztárosá Dienes Pál, jegyzővé Bosnyák József, könyvelővé Udvarý József, orvossá Duchon János dr., választmányi tagokká: Bosnyák József, Floszberger Mátyas, Knipl Gáspár, Kovács József, Mayer Károly, Novák Gyula, Schnöller Károly, Hajósevis Antal, Kirják Emil, Bosnyák Jenő, Muzsik János, Bugarszky Athanasz, Kulity Matyas, Pajtics Trívó, Bosnyák Fülöp, Csutips József, Balázs János, Bunyi András, Tóth Ferenc, Orschelbacher Pál, Szévald Ferenc, Udvarý József, Ullrich Alajos, Wahl Péter. Pótválasztmányi tagok: Bacser Károly, Bosnyák Gyéna, Czuczoni Ferenc, Fodor Fábian, Fischer Lajos, Gyulínac Acó, Piller Rezső. Ellenőrök: Bugarszky Athanasz, Ehrlich Nándor, Török Károly, Pajtics Trifun és Magyar Mihály.

Esküdtválasztás Cservenkán. Cservenkán a községi esküdték tisztességéről lemondott Götthe Adam és Welsch Lipót helyébe február hó 3-án dr. Széchenyi Tamás kulai főbíró elnöklete alatt Dech Péter és Dietrich Adam választottak meg.

Kaszinói közgyűlés. A zombori polgári kaszinóegyletnek péntek délelőtt lefolyt tisztújító közgyűlésén az egyelet tisztikara és választmánya az 1900-ik évre a következőképen alakult meg: Elnök Pribil Ernő, alelnök Popovits Sebő, jegyző Czinkler Gyula, pénztárnok Heindhofer Róbert, igazgató Raisz Lajos, aligazgató Kirehner Károly, ügyész Buják József dr., választmány: Bárány Zsigmond, Bittermann Nandor, Duchon János dr., Fejér Gyula, Fodor Mihály, Frey Imre, Hável József dr., Ince Gusztáv, Kelő Mór, Késmárky Béla, Mérő Simon, Molnár István, Pálffy Dezső, Rácz Soma, Roheim Károly, Szauerborn Károly, Sztrilich Zsigmond, Tarceay Mór, Valter Nandor, Vuits A. Miklós. Számvizsgáló bizottság: Auth György, Csavosi Sandor, Husvéth Károly.

Oltárszentelés Bezdánban. Gyalokay Rozália — ki jótékonycélra, egy zombori árvaházra és stipendiumokra óriási összeget hagyományozott — a bezdáni templomnak is 1600 koronát ajánlott fel egy tizenhet métermázsás harangra, melyet Bodusi Sándor harangöntő öntött egy oltárképre, mely Saul megtérését, Pal fordulását ábrázolja, melyet Szirmay Antal festőművész, szabadkai földink festett. Az oltárt múlt vasárnap szentelte fel a hűvek nagy sokasága jelenlétében Meszner István esperes-plébános Morvay Imre és Kürtösy Antal segédlete mellett. Az eszmékben gazdag költői szárnyalású szentbeszédet Morvay Imre kaplan mondta, mely a nagyszámú hívőket melyen meghatóta. Szent beszédet ez alkalommal irt gyönyörű odájával fejezte be.

Szerelmi dráma. Ujvidékről írja tudósítónk: Kaszaniczky Ignác újdéki városi rendőr hosszabb idő óta szerelmi viszonyt folytatott Nemegy Anna nevű cseledeleányval. Kaszaniczky rendőr vasárnap délután a sétateren volt őrszemen. A leány arra ment és szeretőjét gorbomba kifejezésekkel illette. A rendőr az őrszéről visszatérve, betért a leányhoz, hogy őt a gorbomba kifejezésekért felelősségre vonja. De legnagyobb meglepetésére, midőn a leány szobájába lépett, egy férfit látott az ablakon kiugorni. Megszállta a féltékenység, utána futott, az udvaron utólrte, és kardjával több súlyosabb vagast mért a fejére, egy vágással pedig fütet vágta meg egy, hogy az csak a bőrön lögött. A rendőr, mint a ki a dolgot legjobban végezte, hazament és a dologról jelentést nem tett. A súlyosan sebesült egy helybeli ügyvéd útján a büntető bíróságnál a garázdalkodó rendőr ellen hivatalos hatalommal való visszaélés, súlyos testi sértés és magánlak megsértése miatt büntvádi feljelentést tett. Valoszinűleg a törvényszék alkalmat fog nyújtani a rendőrnek, hogy gondolkozzék vérengző tette felett.

A Ferenc-csatorna. Abbol az alkalomból, hogy a Ferenc-csatorna hajóztatása érdekében O-Becsénél a tisztai torkolat vizműve, melyhez hasonló nagyszabású még nem készült hazánkban, a forgalomnak átadott, a Ferenc-csatorna társulat üdvözlő feliratot küldött Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek, melyben köszönetet mond, hogy a Ferenc-csatorna közforgalmi jelentőségére oly messze kiható munkálatok vegrehajtottak. Az évszázados közlekedési ut egészséges fejlődésének és jövőendő föllendülésének alapjait a miniszter megvetette. Ezzel egyidűleg O-Becséről jelenteli levelezők, hogy a Ferenc-csatornán igen élénk közlekedés van és remélhető, hogy az átmenő forgalom teljes lebonyolítása már a közel jövőben ezen a csatornán fog történni.

Színészet. Színészet rovatunk térszűke miatt jelen számunkból kimaradt. Jövő számunkban pótoljuk.

Hirtelen halál. Butscher András bajsai földmivest meglátogatta Ujvidéken lakó menyecske leánya. Csütörtök reggel akart a menyecske hazameenni s az apja kocsin hozta be, azonban a mint a kálvária lejtőn jöttek lefelé, Butscher kezéből egyszerre csak kiesik a gyeplő, hátrahanyatlak és meghal. Szívzélhűdés érte. A halálra rémült leánya pedig ijedségében megfordította a kocsit s atyja holttestét haza vitte, honnan egy órával előbb egészségesen távozott el.

Lóvásárlás. Cservenkáról a napokban távoztak el azon lókereskedők, kik két napon át vezették maguk elé az angolok számára vásárlandó alkalmas lovakat. Sajnos azonban, hogy csak hét lovat vettek, melyek legdrágábbika 560, olcsóbbika pedig 350 koronáért vétettek. Az eladó tenyésztők azonban a vétel alkalmával csupán 10 korona foglaltot kaptak, míg a hátralekös összeget a lovaknak a verbászi vasút-állomáson leendő átadaskor fogják megkapni.

Halálozás. Futó István, Futó Ferenc ökeri plébános édes apja, életének 73-ik évében hosszu és súlyos szenvedés után folyó évi január hó 27-én elhunyt. Temetése január hó 29-én reggel ment végbe nagy részvét mellett O-Kéren.

A Magyar Bazar legutóbbi száma, híven a többiekhez, rendkívül gazdag és érdekes tartalommal jelent meg. Mindjárt az első lapon látjuk De Gerando Antónia nevét, ki Noel Eugénéről ír igen szép ismeretést. Ezt követi „Mi az, ami lebilincsel?” A nők egy jóakarójától. Továbbá az „Ujkorai Porcellan” folytatása Amaryllistól. Hozza a lap „A porcellan comtessek” című eredeti regény folytatását M. Hrabovszky Juliától. Érdekesebben ír „A lakásberendezés művészetéről” és ezt szép képekkel is illusztrálja. Talál benne az olvasó ismeretést a hajviseletről s az 1900-ik év divatos hajviseletről. „A nők munkaköre” című rovat is sok érdekes felvilágosítással szolgál az olvasónak. Sikertült arcképet hozza a „Magyar Bazar” továbbá Melba asszonynak. Foglalkozik, mint remeszen, a művészet és irodalommal s a szalonnal. „Szellemi torna” címen egy érdekes kérdést vet fel a hölgyeknek, melyre találó választ kér. Van a lapban azonkívül sok hasznos felvilágosítás. Találunk értekezést az egészségügyről, a kauszalságról dr. Alberttől. Olvashatunk sok érdekes dolgot a „Vegyészek” rovatában, „Nyilt posta”-ban, a „Szerkesztői üzenetek”-ben s a „Jó tanácsok” rovatában. Végül pedig kimerítően írja le a bécsi udvari béli öltözékeket és igen szép dívatképekkel kedveskedik az olvasóknak. A „Magyar Bazar”, melyet Wohl Janka szerkeszt, megjelen havonként négyszer és előzetési ára negyedévre 4 korona. Mutatványszám ingyen. Megrendelő cím: Magyar Bazar kiadóhivatala, Budapest, Kerepesi-ut 54. sz.

Farsang.

A zombori felsővárosi óvó-egyesület hangversenye. Midőn a zombori felsővárosi óvó-egyesületnek február 3-án rendezett estélyről beszámolókat, nem tehetem azt másként, mintha a táncot a koncerttől különválasztva, amannak leírását valamely tüzes táncosra bízom. Egyáltalán nagyon dűbös vagyok mindannyiszor, a mikor azt látom, hogy egy csak valamire való hangversenyt is a rendezőség a táncal komplikálja. Ennek a dívatnak megalkotója bizonyosan egy gondolkozott, hogy a kétféle élvezet nagyobb közönséget vonz. Fele eljön azért, hogy muzsikát halljon, másik fele pedig táncra vágyik. Igen ám, de a táncosok titrelmetlenül reklamálják részüket s ez a titrelmetlenség szokta rendszerint a koncert hatását agyonütöni. Ez a koncert sem volt ment a táncdevelők, de főleg az ok nélkül száguldozó táncrendezőktől. Ettől eltekintve, a hangverseny annyi szépet nyújtott, hogy azok, a kik a zenét élvezni akarták, ki lehetek elégitve. Csavojacz hegedűművész és iskolájának egy része került a pódiumra. A mi a fővárosnak Hubay Jenő, az nekünk Csavojacz Janos. Művész és tanár egy személyben. Előbbit minőségében Hubay „Csárda jelenetét” és ráadásul „Mignont” ragyogtatta hegedűjével azzal az elvárászó szép hanggal és brilláns technikával, a melyet csak a bevégzett tanultság pórsulva a vele születtet genialitással teremteti képes. — Stern Rozsi kisasszony diszert s minden feltűnőségi viszketegtől ment zongora kísérete arról tett tanuságot, hogy a kisasszony nem azon zongorázók sorába fog tartozni, a kik akár a „Szűz imája”, akár a „Balaton háborgása”-val az értelmetlen tömeget szokták ámitani, hanem a kitűnően képzett dílatások sorát akarja szaporítani s ezzel a zeneművészet: nivóját hazánkban előbbre tolni. — A kis Danninger gyerek zereplése volt az est legérdekesebb része. Mar magában véve megjelenése a pódiumon káprázató szép volt. Hosszu göndör hajfirtjei, bátor fellépése, kosztímjé stb. stb. azt az impressziót keltették, hogy a marsaillesi udvar környezetében látjuk a kis Mozartot, a mint orgona és hegedűjátékával a legfelsőbb kegyeket kimuzsikálja. — Danninger Kornélka hegedűjátéka a tanítás és tanulás legmagasabb fokát mutatta be. Mert egy alig másfél évi tanulás eredményeként Dancla Air-jának előadása, a melyben a hang előkelőségével a technika nehézségeit is érvényre kell juttatni, oly megpróbáltatás, a melylyel csak a talentumos gyermek tud megküzdzeni. A mi aranyos Kornélkánk nehéz feladatának mindenben megfelelt, mert vonókezelése, tiszta intonációja, apró, piciny ujjainak szabályos mozgása és elhelyezése mind megannyi biztosítéka jövő nagyságának. Az az általános elragadtatás, a melyet játékával kiertemlett — biztató előlegül szolgáljon további képzetéséhez, — a melyhez részünkrol a legnagyobb reményt fűzzük.

Az iparos dalárda estélye. Nagy érdeklődés mellett folyt le szombaton éjjel a zombori iparos dalárda által rendezett nagyszerű dalestély, a mi annál is inkább figyelemreméltó jelenség, mert ugyanakkor tartotta a felsővárosi óvó-egyesület is hangversenyt. A zombori iparos dalárda — majdnem két évi szünet után — ismét a közönség elé lépett — és a műsorán volt, nagy gondossággal összeválogatott és sikerrel előadott számok biztos garanciát nyújtanak arra, hogy az új életre kelt dalárda, a jövőben is közönségének nem mindennapi élvezetet fog nyújtani. A szombati estélynek nagy közönsége volt. A „Vadászkürt” szálló emeleti termei alig volt képes befogadni azt a sokaságot, a mely a legéberebb figyelemmel kísérte a program valamennyi

RÁCZ GYÖRGY

Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében

KULÁN

leszállított áron kapható:
Fajtisztán telepített szokványoszerű és peronosporamentes amerikai és európai szőlővessző. **Gyökerező fás és sima zöldeltvány Rip. Portalis (Gloire de Montpelier) és Rupestris Monticola** alanyon 16 jó fajban és 40 muskotály és csemege fajban.

A kertészeti osztályban:

Igen szép **gyümölcsfák**, körte és alma **vadoncok**. Gyönyörű **utszéli fák**. A legjobb és **legellentállóbb** élősvény

Maclura aurentiaca,

azután **Gleditsia**, végre rózsafák, cserjék stb. Kívánatra árjegyzéket küld az

10-1

Intézőség.

ELADÓ HÁZ.

Zomborban, a bezdáni-uton levő 159. számú ház szabad kézből kedvező feltételek mellett **ELADÓ**. A ház áll 2 utcai, 2 udvari szobából s a hozzá tartozó mellék-helyiségekből, egy nagy előkert- és egy nagy hátkerttel. — Bővebbet a kiadóhivatal.

3-3

Ifj. Heindlhofer Róbert

ZOMBOR.

Déli gyümölcsök:

1 kiló Ananász egész egészséges, üvegbe	1-80
1 " Datolya világos felfűzve francia	1-40
1 " " közönséges, 35 k-os ládában	—80
1 " Malaga szőlő legfinomabb	1-60
1 " " " " " " " " " "	1-10
1 " Kandirozott gyümölcs kevert francia	2-—
1 " " " " " " " " " "	2-40
1 " Princesas mandola idei	1-80
1 " Francia papirdió	—40
1 " Mogyoró feltört	1-10
1 " Prunella francia	1-20
1 " Francia szilva	—60
1 " Török " " " " " " " "	—36
1 " Citronat " " " " " " " "	1-60
1 " Narancshéj 1/2 narancs kandirozva	2-—
1 " Szultán-kenyér " " " " " " " "	2-—
1 " Tiroli gyümölcs-kenyér, 1 drb 60 kr	2-40
1 " Tiroli gyümölcs-marmalad	1-—
1 üveg " " Melang befőtt	—50
1 " " " Mandola	—60
1 " " " " " " " " " "	—80
1 " " " " " " " " " "	1-60
1 " " " " " " " " " "	1-60
1 " legfinomabb ákácfa méz	1 kiló —80

1 postacsomag maroni bárhova szállítva 1 frt 40 kr.

Rumok:	
1 liter legf. Cuba-rum	1-40 1/2 —70
1 " " Brazíliai	1-40 1/2 —70
1 " " fin. Jamaica	2-— 1-—
1 " legf. " " " " " " " "	3-— 1-50
1 " " Fehér Ananász	3-— 1-50
Teák:	
1 csomag finom orosz karaván eredeti csomag	1-50
1 " " " " " " " " " "	1-80
1 " " " " " " " " " "	2-—
10 dk. Schusohng " " " " " " " "	—80
10 " Mandarin " " " " " " " "	1-20
10 " Pecco virág tiszta	1-50
10 " " " keverék	1-20
10 " Császár-keverék	1-20
10 " Kintschuk " " " " " " " "	1-50
10 " legf. orosz karaván	2-50

A dobozok saját árban számítatnak.

Teasütemény hetenkint friss.

1 postacsomag:	
1/2 lt. Cuba-rum	1/2 fehér Ananász rum
10 dk. Mandarin	1 csomag eredeti orosz tea
1/4 kg. legf. teasütemény	1/2 kiló teasütemény
1/2 üveg ákácfa méz	1 üveg ákácfa méz
2 üveg Tiroli Melang	2 üveg Tiroli Melang
4 frt 50 kr.	4 succuk
	7 frt.

Liquerök, cognac, pezsgők, borok, halakról árjegyzék kívánatra ingyen. *10

Meghívás.

Az ó- és török-kanizsai takarékpénztár az 1899. évi rendes közgyűlését folyó évi február hó 26-án délután 2 órakor az intézet saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. c. részvényesek meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Közgyűlési elnök választása.
 2. Az igazgatóság évi jelentése és általa a felügyelő-bizottság jelentése kapcsán előterjesztett zárószámadás tárgyalása; a tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal és esetleg az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
 3. Igazgató, aligazgató, az igazgató tanács 12 tagja és jogtanácsos megválasztása 3 évre.
 4. A felügyelő-bizottság 3 rendes és 1 póttag megválasztása 1 évre.
 5. Esetleges indítványok.
 6. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes tag kijelölése.
- O-Kanizsán, 1900. évi január hó 26-án.

Az igazgatóság.

Vagyon.

Mérleg-számla 1899. évi december hó 31-én.

Teher.

	frt	kr		frt	kr
Pénztárkészlet	8486	83	Részvénytőke	200000	—
Ingtalan, intézeti ház	5000	—	Tartalékalap	16000	—
Kölcsönök:			Átmeneti kamat	8161	39
1322 drb váltóra	631704	50	Betétek 605 drb könyvre	554001	17
306 drb továbbított	251475	31	Két hitelező	227	80
Maradt 1016 drb a tárcában	380229	19	Egyenleg mint nyereség	24786	32
3692 drb 3 aláír. kötvényre	318902	11			
114 drb jelzálogra	75015	67			
Előleg értékpapirokra	13378	50			
Adósok folyó számlában	2164	38			
	803176	68		803176	68

O-Kanizsán, 1899. évi december hó 31-én.

Kaiga Gyula s. k., igazgató.

Grüner Jakab s. k., igazgató.

Kráhl Lajos s. k., titkár főkönyvelő.

Kiss Sándor s. k., pénztáros.

Eisler Sándor s. k., s. könyvelő.

Felügyelő-bizottsági jelentés.

Tisztelt közgyűlés! Megbízatusunknál fogva és a kereskedelmi törvény, valamint alapszabályainknak értelmében van szerencsénk a lefolyt üzletévben kifejtett működésünkről szóló jelentésünket ezennel tisztelettel előterjeszteni:

1. Kijelentjük, hogy az intézet ügyvezetését, a pénztárkezelést és az üzleti könyvek vitelét figyelemmel kísértük és azokat mindenkor a legnagyobb rendben találtuk.
 2. Az igazgatóság által elének terjesztett záró számadásokat tételről tételre megvizsgáltuk és miután mindent rendben találtunk, az azokban kimutatott 24786 frt 32 kr tiszta nyereséget helyesnek nyilváníttuk.
 3. Ezenlőgyva hozzájárulunk az igazgatóság által a tiszta nyereség mikénti felosztására vonatkozó javaslatához és azt a tisztelt közgyűlésnek is elfogadásra ajánljuk.
- Végül kérjük a tisztelt közgyűlést fenti jelentésünk alapján úgy nekünk, valamint az igazgatóságnak a felmentvényt megadni.

O-Kanizsán, 1900. évi január hó 21-én.

A felügyelő-bizottság:

Deutsch Ferenc s. k.

Dukay Lukács s. k.

Hesser János s. k.

Csődtömeg eladás.

Alulírott csődtömeggondnok a csődválasztmány határozata folytán közhírré teszi, hogy a **Székely Simon szabadkai kereskedő** csődtömegéhez tartozó és a leltár 1-1817, 2156-2164, 2167-2484, 2661-2677. tételei alatt felvett

nyomtatványok, írószerek, könyvek és üzleti berendezés (beszerzési árak 23735 frt 76 kr, becsárak 14208 frt 77 kr):

továbbá a leltár 2484-2494. tételei alatt felvett **könyvkötészeti gépek és felszerelések** (beszerzési árak 2026 frt, becsárak 672 frt 50 kr);

végül a leltár 2495-2660. tételei alatt felvett **könyvnyomda, a hozzátartozó gépek, betűk és berendezéssel együtt** (beszerzési árak 12354 frt, becsárak 5723 frt 50 kr) ajánlati verseny útján külön-külön, vagy együttesen is eladotnak.

A zárt ajánlatok a könyvtársi üzletre 1000 korona, a könyvkötészetre 200 korona, a könyvnyomdára pedig 800 korona óvadék összegnek készpénz vagy óvadékképes értékpapirokban való letételével Pankovich Andor csődválasztmányi elnök szabadkai ügyvédhez **1900. évi február 17-ének déli 12 órájáig** adandók be.

Az elkészenet vagy óvadék nélkül beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A csődválasztmány sem az árak minősége, sem mennyiségükért nem szavatol és az ajánlatok elfogadása tekintetében minden jogot fentart magának.

A leltár és az árak megtekintése végett a csődtömeggondnokhoz kell fordulni.

A csődválasztmány az ajánlatokat 1900. évi február hó 17-én d. u. 3 órakor bontja fel s azok fölött nyomban határoz.

Vevő a vételárat 1900. évi február hó 28-ig a tömeggondnok kezéhez lefizetni és az árakat is ez ideig elszállítatni, valamint a vétel utáni illetéket leróni tartozik, mert ellenesetben óvadékát a csődtömeg javára elveszti, az árúrtaktár kára és veszélyére haladéktalanul értékesítettük, amelynek következtén esetleg befolyó többletbe vevő igényt nem tarthat.

Kelt Szabadkán, 1900. évi január hó 20-án.

Dr. Békeffy Gyula,

tömeggondnok.

3-3

404. szám. kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Ada községben elbocsajtás folytán megürült községi lovasrendőri állásra ezennel pályázatot nyitunk.

Felhívjuk mindazokat, akik ezen, évi 700 korona fizetéses rendőri állást elnyerni óhajtnak, sajátkezűleg irt, életkorukat, eddigi szolgálataikat, kifogástalan előéletüket, nyelvismeretüket, de különösen a községben divó magyar nyelv teljes bírását igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket dr. Mikosevits Kanut zentai járási szolgabíró urhoz **1900. évi február hó 10-éig** adják be.

Adán, 1900. évi január hó 27-én.

Király Lajos, jegyző.

Bakos György, bíró.

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomdájából.

Kiadó lakház.

Az apatini-uti Traub-féle lakház **folyó évi május elsejétől évi 450 forintért** kiadandó. Bővebb értesítés nyerhető **Lang Gyula** városi tanácsnoknál.

Hajók lövontatására vonatkozó versenytárgyalási hirdetmény.

A Ferenc-csatorna részvénytársulat összes vonalain a hajók és tutajok lövontatását saját kezelésébe venni szándékozván, a rendszeresítendő lövontatási szolgálat biztosítása végett vállalkozási versenytárgyalást hirdet.

A vállalkozás tárgyát az összes a Ferenc-csatornán közlekedő üres és terhelte hajók és tutajok lövontatása képezi három, esetleg hat évi kötelezettséggel.

Ajánlatok az egész vállalati tárgyra, valamint elkülönítve:

a) a Dunáról a csatornába és átmenetileg a Tisza és Dunára, avagy

b) a Tiszáról a csatornába és átmenetileg a Dunára, valamint

c) a belforgalomra nézve is külön-külön elfogadotatnak.

Versenyzők írásos ajánlataikat **1900. évi február hó 9-ének d. e. 10 órájáig** alulírt üzletigazgatóságokhoz nyújtják be; később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők vállalkozási szándékuk igazolására készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban 2000 korona értéket csatolni tartoznak.

Az ajánlatok ló és állomásonként teendők és számmal, valamint betűvel is kiírandók. Pl. Mennyit követel ajánlattevő egy ló után a Ferenc-József zsiliptől Veprovácig? Mennyit egy ló után O-Becsétől Szivacig? Bajai zsiliptől Verbánzig stb. stb.

Alulírt igazgatóság fentartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül, tekintet nélkül az árra, szabadon választhat.

Versenyzők ajánlatuk elfogadása esetén az óvadéket 14 nap alatt 6000 korona értékű kiegészíténi tartoznak, ellenkező esetben a 2000 korona értékű versenyóvadék a lövontatási szolgálat további biztosítására fog fordítani.

A beérkező ajánlatok közül az üzletigazgatóság közvetlen a versenytárgyalás után azonnal választ, azon feltartással azonban, hogy a részvénytársulatra nézve az ajánlat csak a kötelező lövontatásnak a nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszterium jóváhagyásával válik kötelezővé, ajánlattevőre nézve ellenben azonnal kötelez.

A vállalkozásra vonatkozó részletes feltételek alulírt üzletigazgatóságnál Kis-Sztapáron bármikor betekinthetők. Kívánatra posta útján elküldetnek.

Kis-Sztapár (u. p. Uj-Szivac), 1900. évi január 23-án.

A Ferenc-csatorna részvénytársulat

üzletigazgatósága.

2-2

